Rådets konklusioner af 26. november 2009 om læreres og skolelederes faglige udvikling

(2009/C 302/04)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

SOM TAGER HENSYN TIL

1. konklusionerne fra Det Europæiske Råd den 23.-24. marts 2000 i Lissabon, der fremhævede, at det er altafgørende for Europas plads i den videnbaserede økonomi at investere i mennesker, og som opfordrede medlemsstaterne til at tage skridt til at fjerne hindringer for læreres mobilitet og tiltrække lærere af høj kvalitet ([1]),

2. mål 1.1 i arbejdsprogrammet for uddannelse og erhvervsuddannelse 2010, der fremhæver betydningen af at tiltrække og fastholde velkvalificerede og motiverede personer i undervisningssektoren, af at indkredse de færdigheder, som lærere skal have for at klare samfundets skiftende krav, af at skabe betingelser for støtte til lærere gennem grunduddannelse og efter- og videreuddannelse og af at tiltrække ansøgere til erhvervet som lærer og underviser, som har erhvervsmæssig erfaring inden for andre områder ([2]),

3. Rådets resolution af 27. juni 2002 om livslang læring, der opfordrede medlemsstaterne til at forbedre uddannelsen og efteruddannelsen af lærere og undervisere, der beskæftiger sig med livslang læring, så de erhverver de færdigheder, der er nødvendige i vidensamfundet ([3]),

4. Rådets og Kommissionens fælles midtvejsrapport af 26. februar 2004 om fremskridt i retning af Lissabonmålene på uddannelsesområdet ([4]), der gav prioritet til udvikling af fælles europæiske principper for de kompetencer og kvalifikationer, som lærere har brug for til at kunne udfylde deres skiftende rolle i vidensamfundet ([5]),

5. Rådets og Kommissionens fælles interimsrapport af 23. februar 2006 om gennemførelsen af arbejdsprogrammet for uddannelse og erhvervsuddannelse 2010, der fremhævede, at investeringerne i uddannelsen af lærere og undervisere og styrkelsen af lederens rolle på uddannelses- og erhvervsuddannelsesinstitutioner er afgørende forudsætninger for at forbedre uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemernes effektivitet ([6]),

6. konklusionerne vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet den 14. november 2006, om effektivitet og lige muligheder inden for uddannelse og erhvervsuddannelse, hvoraf det fremgår, at motivation, færdigheder og kompetence hos lærere, uddannere og andet undervisningspersonale og i studievejledning og sociale tjenester foruden skoleledelsens kvalitet er nøglefaktorer, når det drejer sig om at opnå et læringsudbytte af høj kvalitet, og at undervisningspersonalets bestræbelser bør understøttes af en løbende faglig udvikling,

7. konklusionerne vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet den 14. november 2006, om de fremtidige prioriteter inden for et styrket europæisk samarbejde om erhvervsuddannelse, der understregede behovet for højt kvalificerede lærere, der arbejder med løbende faglig udvikling ([7]),

8. Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1720/2006/EF af 15. november 2006 om et handlingsprogram for livslang læring, som indeholder den særlige målsætning at styrke læreruddannelsens kvalitet og europæiske dimension, og som støtter læreres og andet undervisningspersonales mobilitet ([8]),

9. Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 18. december 2006 om nøglekompetencer for livslang læring ([9]), som omhandler de kundskaber, færdigheder og holdninger, som er nødvendige for, at den enkelte kan opnå personlig udfoldelse og udvikling, blive en aktiv medborger, blive integreret socialt og begå sig på arbejdsmarkedet, og som i betragtning af deres tværgående karakter indebærer øget samarbejde og teamwork mellem lærere såvel som en undervisningstilgang, der rækker ud over de traditionelle emnegrænser,

10. Rådets konklusioner fra 25. maj 2007 om et sammenhængende sæt indikatorer og benchmarks til overvågning af udviklingen i retning af opfyldelse af Lissabonmålene inden for uddannelse og erhvervsuddannelse, hvori der opfordres til at arbejde videre med at udvikle en indikator for læreres og underviseres faglige udvikling ([10]),

11. konklusionerne vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet den

([1]) Forbedring af læreres og underviseres grunduddannelse og efter- og videreuddannelse — SN 100/1/00 REV 1.
([2]) EFT C 142 af 14.6.2002.
([3]) EFT C 163 af 9.7.2002.
([4]) 6905/04.
([5]) Bilag I og II til 12414/07 ADD 1.
([6]) EUT C 79 af 1.4.2006.
([7]) EUT C 298 af 8.12.2006.
([8]) EUT L 327 af 24.11.2006.
([9]) EUT L 394 af 30.12.2006.
([10]) EUT C 311 af 21.12.2007.

21. november 2008, om unges mobilitet, hvori medlemsstaterne opfordres til at arbejde hen imod målet om at øge læreres, underviseres og andet pædagogisk personales mobilitet [1],

12. Rådets konklusioner af 12. maj 2009 om en strategiramme for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet [2], som anbefaler gradvis udvidelse af mobiliteten hos lærere og undervisere med henblik på at gøre læringsperioder i udlandet til reglen og ikke undtagelsen, som blandt de prioriterede områder under den første arbejdscyklus nævner behovet for at fokusere på kvaliteten i grunduddannelsen for nye lærere og tidlig karrierestøtte til dem og på at øge kvaliteten af de muligheder, lærere, undervisere og dem, der varetager funktioner som ledere eller vejledere, har for efterfølgende faglig udvikling, og som opfordrer Kommissionen til at undersøge muligheden for at medtage lærermobilitet i fremtidige forslag til et benchmark på området mobilitet;

og SOM ISÆR MINDER OM

1. konklusionerne vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet den 15. november 2007, om forbedring af læreruddannelsens kvalitet [3], hvori der var enighed om at stræbe efter at sikre, dels at lærere i hele deres karriere tilskyndes til og støttes i løbende at opdatere deres kundskaber, færdigheder og kompetencer i nødvendigt omfang, dels at lærere med ledelsesfunktioner har adgang til uddannelse af høj kvalitet i skoleforvaltning og -ledelse,

2. konklusionerne vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet den 21. november 2008, om forberedelse af unge til det 21. århundrede [4], der opfordrede medlemsstaterne til — i forbindelse med opfølgningen af ovennævnte konklusioner om forbedring af læreruddannelsens kvalitet — at koncentrere samarbejdet om at sørge for, at alle nye lærere tilbydes strukturerede støtteprogrammer i begyndelsen af deres karriere, at forbedre udbuddet og kvaliteten af videreuddannelsesprogrammer for lærere og omfanget af deres deltagelse i disse programmer og at forbedre rekrutteringen og uddannelsen af skoleledere,

BEKRÆFTER PÅ NY,

at mens det fortsat er de enkelte medlemsstater, der har ansvaret for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne, kan samarbejde på europæisk niveau via den åbne koordinationsmetode sammen med effektiv brug af Fællesskabets programmer bidrage til udviklingen af kvalitetsuddannelse ved at støtte og supplere nationale foranstaltninger og hjælpe medlemsstaterne med at tackle fælles udfordringer;

ANERKENDER FØLGENDE:

1. lærernes [5] kundskaber, færdigheder og engagement samt skoleledelsens kvalitet er de vigtigste faktorer, når det drejer sig om at opnå uddannelsesresultater af høj kvalitet. God undervisning og evnen til at inspirere alle elever til at nå deres fulde potentiale kan have en varig, positiv indvirkning på unges fremtid. Det er af den grund væsentligt ikke blot at sikre, at de, der ansættes som lærere og skoleledere, er af højeste kaliber og velegnede til de opgaver, de skal udføre, men også at tilbyde undervisningspersonale på alle niveauer grunduddannelse og løbende faglig udvikling af højeste standard. Dette vil igen bidrage både til at øge fagets status og til at gøre det mere tiltrækkende;

2. læreruddannelsesprogrammerne, der er nøglefaktorer med hensyn til både at forberede lærere og skoleledere på deres opgaver og at sikre deres løbende faglige udvikling, skal være af høj kvalitet, behovsrelevante og baseret på en velafbalanceret kombination af solid akademisk forskning og omfattende praktisk erfaring. Det er afgørende, at lærergrunduddannelsen, støtte tidligt i karrieren (»jobindføring« [6]) og den løbende faglige udvikling behandles som et sammenhængende hele;

3. det tidspunkt, hvor en ny lærer bliver ansat i sin første stilling efter at have afsluttet grunduddannelsen, er særlig vigtigt for den pågældendes motivation, indsats og faglige udvikling. Nyuddannede lærere kan have vanskeligt ved at tilpasse sig de faktiske forhold på skolerne og bruge det, de har lært på grunduddannelsen. Et betydeligt antal forlader således i sidste ende deres lærerjob, hvilket medfører store omkostninger både for dem selv og for samfundet. En lang række nationale og internationale forskningsresultater viser imidlertid, at strukturerede støtteprogrammer for alle nye lærere kan mindske dette fænomen. Disse kan også være nyttige for lærere, der vender tilbage til faget;

4. uanset hvor god grunduddannelsen er, kan den imidlertid ikke give lærerne alle de kompetencer, de får brug for i deres karriere. Kravene til lærere ændrer sig hurtigt og nødvendiggør nye tilgange. For at lærerne kan være fuldt effektive i deres undervisning og være i stand til at tilpasse sig de lærendes skiftende behov i en verden med hurtige sociale, kulturelle, økonomiske og teknologiske forandringer, er de nødt til selv at overveje deres egne uddannelsesbehov inden for rammerne af deres specifikke skolemiljø og påtage sig et større ansvar for deres egen livslange læring for at opdatere og udvikle deres egne kundskaber og færdigheder. Der er imidlertid bevis for, at nogle lærere stadig har for få

[1] EUT C 320 af 16.12.2008.
[2] EUT C 119 af 28.5.2009.
[3] EUT C 300 af 12.12.2007.
[4] EUT C 319 af 13.12.2008.

[5] Ordet lærer anvendes i disse konklusioner om en person, der anerkendes som havende status som lærer (eller tilsvarende) i henhold til en medlemsstats lovgivning og praksis. Det omfatter den specifikke situation, som gælder for lærere og undervisere i erhvervsuddannelser, men det omfatter ikke personer, der er ansat uden for de formelle uddannelsessystemer, fordi de opgaver, de udfører, har en anden karakter og et andet indhold.

[6] Udtrykket jobindføring bruges i denne tekst om alle strukturerede støtteprogrammer, der tilbydes nye lærere, når de har afsluttet deres formelle grunduddannelsesprogram og starter på deres første lærerjob på en skole.

muligheder for at deltage i løbende videreuddannelsesprogrammer, mens mange af dem, der har sådanne muligheder, føler, at sådanne programmer ikke altid er tilstrækkelig relevante for deres individuelle behov og de udfordringer, de står over for;

5. en effektiv skoleledelse er en vigtig faktor, når det drejer sig om at forme undervisnings- og læringsmiljøet som helhed samt hæve aspirationsniveauet og yde elever, forældre og personale støtte og dermed fremme bedre resultater. Det er derfor af central betydning at sikre, at skoleledere har eller er i stand til at udvikle de kapaciteter og kvaliteter, der er nødvendige for, at de kan påtage sig det stadig større antal opgaver, som de står over for. Det er lige så vigtigt at sikre, at skoleledere ikke overbebyrdes med administrative opgaver, men har tid til at koncentrere sig om det væsentlige, f.eks. læringskvalitet, læseplaner, pædagogiske spørgsmål og personalets indsats, motivation og udvikling;

6. undervisningspersonale på alle niveauer, herunder skoleledere, kan drage større nytte af øget læringsmobilitet og etablering af netværk i betragtning af den vigtige rolle, som dette har spillet med hensyn til at forbedre uddannelsessystemernes og -institutionernes kvalitet og med hensyn til at gøre sådanne systemer og institutioner mere åbne, udadvendte, tilgængelige og effektive;

ER ENIGT OM FØLGENDE:

1. Europas uddannelsessystemer adskiller sig ganske vist fra hinanden på mange punkter, men de har det til fælles, at de er nødt til at tiltrække og fastholde undervisningspersonale og skoleledere af højeste kaliber for at sikre uddannelsesresultater af høj kvalitet. Der bør derfor lægges stor vægt på at definere, hvilken profil fremtidige lærere og skoleledere skal have, på at udvælge dem og på at forberede dem på deres opgaver;

2. læreruddannelsesprogrammer bør være af høj kvalitet, evidensbaserede og behovsrelevante. De, der er ansvarlige for at uddanne lærere — og også for at uddanne læreruddannere — bør selv have nået en høj akademisk standard og være i besiddelse af både solid praktisk undervisningserfaring og de kompetencer, som god undervisning kræver. Der bør tillige gøres en indsats for at sikre, at læreruddannelsesinstitutioner samarbejder effektivt både med dem, der driver pædagogisk forskning i andre højere uddannelsesinstitutioner, og med skoleledere;

3. i betragtning af de stadig større krav, der stilles til dem, og deres stadig mere komplekse roller er lærere nødt til at have adgang til effektiv personlig og faglig støtte igennem hele karriereforløbet og især på det tidspunkt, hvor de starter i faget;

4. i en verden i hurtig forandring bør læreres uddannelse og udvikling i overensstemmelse med konceptet livslang læring være en sammenhængende, kontinuerlig proces, der både omfatter grunduddannelse (med en betydelig praktisk del), jobindføring og løbende faglig udvikling. Der bør især gøres en indsats for at sikre,

a) at alle nyuddannede lærere modtager tilstrækkelig og effektiv støtte og vejledning i de første par år af deres karriere

b) at anvendelsen af en reflekterende metode fremmes, således at både nyuddannede og mere erfarne lærere tilskyndes til løbende at bedømme deres arbejde individuelt og kollektivt

c) at samtlige lærere modtager regelmæssig feedback på deres præstation og hjælp til at identificere deres behov for faglig udvikling og til at opstille en plan for, hvordan disse behov kan opfyldes

d) at praktiserende lærere på baggrund af sådan feedback tilbydes tilstrækkelige muligheder for at opdatere, udvikle og udvide deres kompetencer i hele deres karriereforløb, og at de tilskyndes til og sættes i stand til at gøre det

e) at videreuddannelsesprogrammer for lærere er relevante, skræddersyede til behov, fast forankrede i praksis og kvalitetssikrede

f) at lærere og skoleledere tilskyndes til og sættes i stand til at udnytte de muligheder, der ligger i udvekslings- og mobilitetsordninger samt netværk på både nationalt og internationalt plan

g) at lærere og skoleledere tilskyndes til og får mulighed for at deltage i videregående faglig uddannelse og udvikling, engagere sig i pædagogisk forskning og udvikle deres viden om andre brancher;

5. i betragtning af den betydelige indflydelse, som skoleledere har på læringsmiljøet som helhed, herunder personalets motivation, moral og indsats, undervisningspraksis og elevernes og forældrenes holdninger og forventninger, er det nødvendigt at sikre, at skoleledere har tilstrækkelige muligheder for at udvikle og bevare effektive ledelsesfærdigheder. Og eftersom lignende udfordringer med at lede et læringssamfund gør sig gældende i hele Europa, kan skoleledere også drage fordel af læringssamarbejde med deres kolleger i andre medlemsstater, især ved udveksling af erfaringer og eksempler på god praksis og gennem grænseoverskridende muligheder for faglig udvikling;

OPFORDRER MEDLEMSSTATERNE TIL

1. at tage yderligere skridt til at sikre, at undervisningssektoren tiltrækker og fastholder kandidater af højeste kaliber, og at lærere modtager tilstrækkelig forberedelse og støtte til, at de kan udføre deres opgaver effektivt

2. på passende måde at sørge for, at alle nye lærere deltager i et jobindføringsprogram, der tilbyder dem både faglig og personlig støtte i de første år i et lærerjob

3. at sørge for regelmæssig gennemgang af læreres individuelle behov for faglig udvikling, der er fastlagt på baggrund af selvevaluering og/eller ekstern evaluering, og at tilbyde tilstrækkelige muligheder for løbende faglig udvikling, der tager sigte på at opfylde disse behov og dermed sikre en positiv indflydelse på elevernes læringsresultater

4. aktivt at fremme de muligheder, der ligger i udvekslings- og mobilitetsordninger på både nationalt og internationalt plan, og støtte deltagelsen i sådanne ordninger for at få mange flere lærere og skoleledere til at benytte sig af ordningerne

5. at tage skoleledernes opgaver — og støtten til skolelederne — op til fornyet overvejelse, især med henblik på at lette deres administrative arbejdsbyrde, således at de fokuserer deres opmærksomhed på at forme undervisnings- og læringsmiljøet som helhed og om at fremme bedre resultater

6. at sikre, at der er muligheder af høj kvalitet til rådighed for at udvikle dels de kundskaber, færdigheder og holdninger, der kræves af både fremtidige og nuværende lærere, dels de kundskaber, færdigheder og holdninger, der er nødvendige for en effektiv skoleledelse, f.eks. ved hjælp af særlige programmer;

OPFORDRER KOMMISSIONEN TIL

1. at styrke og støtte det europæiske samarbejde om politikken vedrørende læreres grunduddannelse, løbende faglig udvikling og skoleledelse, især ved at etablere fora og peerlæringaktiviteter med henblik på udveksling af viden, erfaringer og ekspertise mellem beslutningstagere og lærere

2. at give beslutningstagere praktisk information om udvikling af strukturerede jobindføringsprogrammer for alle nye lærere og give eksempler på foranstaltninger, der kan træffes for at gennemføre eller forbedre sådanne programmer

3. at fremme og støtte større deltagelse af lærere, skoleledere og læreruddannere i tværnationale mobilitetsordninger, partnerskaber og projekter under Fællesskabets programmer, især programmet for livslang læring

4. at foretage en undersøgelse af medlemsstaternes eksisterende ordninger for udvælgelse, rekruttering og uddannelse af undervisere i læreruddannelsen

5. at forelægge en oversigt over lærerkompetencer i medlemsstaterne og over peerlæringaktiviteter på dette område

6. at støtte videreudviklingen af en evidensbase vedrørende lærer- og skolelederfaget, blandt andet ved at samarbejde med internationale organisationer

7. at informere Rådet ved hjælp af eksisterende rapporteringsmekanismer og ved den først givne lejlighed om de foranstaltninger, som medlemsstaterne har truffet, og som er truffet inden for det europæiske samarbejde som opfølgning på Rådets konklusioner fra henholdsvis november 2007 om forbedring af læreruddannelsens kvalitet og november 2008 om en dagsorden for det europæiske samarbejde på skoleområdet for så vidt angår faglig udvikling af lærere og skoleledere.